

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΓΛ/01/2022

28 Μαρτίου 2022

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΛ/01/2022

ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Σύνοψη.....	1
2.	Εισαγωγή.....	2
3.	Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	4
3.1	Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	4
3.2	Σκοπός του ελέγχου.....	5
3.3	Μεθοδολογία.....	5
3.4	Κριτήρια ελέγχου.....	7
4.	Σύνοψη αποτελεσμάτων του έτους.....	8
4.1	Οικονομικά αποτελέσματα έτους και υλοποίηση Προϋπολογισμού.....	8
4.2	Εισπρακτέα ποσά και υποχρεώσεις.....	9
4.3	Δαπάνες προσωπικού.....	9
4.4	Μηχανοκίνητα οχήματα.....	9
5.	Ευρήματα από τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ.....	10
5.1	Ελλιπή παραστατικά σε σχέση με εισπράξεις που καταχωρίστηκαν σε λογαριασμούς εσόδων του ΓΛ και μη τεκμηρίωση της ορθότητας των ποσών.....	10
5.2	Αναγνώριση εσόδου/εξόδου χωρίς να προκύπτει πραγματική ταμειακή εισροή/εκροή.....	10
6.	Ευρήματα ελέγχου συμμόρφωσης και συστάσεις.....	12
6.1	Προμήθεια της εταιρείας JCC Payments Systems Ltd (JCC).....	12
6.2	Απουσία δικλίδας ασφαλείας κατά την καταχώριση πιστωτικών σημειώσεων της Κεντρικής Τράπεζας.....	12
6.3	Μεταφορά στα έσοδα εισπράξεων προηγούμενων ετών ή μη αναγνώριση εσόδων κατά την είσπραξή τους.....	13
6.4	Κυβερνητικές εγγυήσεις.....	13
6.5	Έλεγχος στο Σύστημα Μισθοδοσίας Κρατικών Υπαλλήλων και Αξιωματούχων.....	17
6.6	Μη εφαρμογή των νομοθεσιών για τις μνημονιακές αποκοπές στις απολαβές των Επαρχιακών Δικαστών που διορίστηκαν στη Δικαστική Υπηρεσία μετά την ψήφισή τους.....	18
6.7	Διαδικασία Διεκπεραίωσης Πληρωμών μέσω του Μηχανογραφικού Συστήματος FIMAS.....	19
6.8	Επιβολή αρνητικού επιτοκίου από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ).....	21
7.	Γενικά συμπεράσματα.....	23
8.	Γενικές συστάσεις.....	24

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

E.R.P.	Σύστημα Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων
FIMAS	Ολοκληρωμένο Σύστημα Διοικητικής και Οικονομικής Πληροφόρησης
ΓΛ	Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας
ΚΔ	Κυπριακή Δημοκρατία
ΚΚ	Κεντρική Κυβέρνηση

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η Ελεγκτική Υπηρεσία έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.113(Ι)/2002). Η Ελεγκτική Υπηρεσία επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της Ελεγκτικής Υπηρεσίας παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της από την ελεγχόμενη οντότητα.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδεμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνουμε κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος.

Τονίζουμε επίσης ότι οι συστάσεις και τα ευρήματά μας αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

1. Σύνοψη

Στο πλαίσιο των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της ΚΔ και του άρθρου 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε έλεγχο σε δείγμα συναλλαγών εισπράξεων και πληρωμών του ΓΛ για το έτος 2020, το οποίο επιλέγηκε με συγκεκριμένη μεθοδολογία, στο πλαίσιο του ελέγχου που αποσκοπούσε στη διατύπωση ελεγκτικής γνώμης επί των οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ.

Τα σημαντικότερα ευρήματα του ελέγχου αναφέρονται συνοπτικά πιο κάτω:

- ◆ Εντοπίσαμε περιπτώσεις που δεν τηρήθηκαν πλήρως οι πρόνοιες των νομοθεσιών και οδηγιών/εγκυκλίων του ΓΛ, αναφορικά με την τεκμηρίωση και έλεγχο των εισπράξεων και πληρωμών.

Εισηγηθήκαμε την πλήρη τήρηση των νομοθεσιών και οδηγιών/εγκυκλίων ή την τροποποίησή τους, όπου κρίνεται αναγκαίο.

- ◆ Εντοπίσαμε περιπτώσεις αναγνώρισης εσόδου/εξόδου, χωρίς να προκύπτει η πραγματική ταμειακή ροή, γεγονός που δεν συνάδει με τη βάση ετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων της Κ.Δ.

Εισηγηθήκαμε τη συμπερίληψη σχετικής πληροφόρησης στις οικονομικές καταστάσεις της ΚΔ.

- ◆ Δεν εφαρμόστηκαν οι νομοθεσίες για τις μηνονιακές αποκοπές στους μισθούς των Δικαστών που προσλήφθηκαν μετά την ψήφιση των νομοθεσιών αυτών.
- ◆ Διαπιστώσαμε ότι, κατά την εξόφληση δανείων με κυβερνητική εγγύηση στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα, διενεργήθηκε υπερπληρωμή ποσού ύψους €9,1 εκ., λόγω του ότι δεν προηγήθηκε οποιοσδήποτε έλεγχος. Η τράπεζα, βασιζόμενη σε γνωμάτευση των νομικών της συμβούλων, δεν αποδέχτηκε ότι υφίσταται υπερπληρωμή και το θέμα βρίσκεται ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας.

Εισηγηθήκαμε να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για εξεύρεση λύσης και, αν αυτό δεν καταστεί δυνατό, να προωθηθούν διαδικασίες για δικαστική διευθέτηση του θέματος.

- ◆ Διαπιστώσαμε ότι η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου επιβάλλει αρνητικό επιτόκιο στα χρηματικά διαθέσιμα της Δημοκρατίας και σε καταθέσεις από δικαστικές υποθέσεις που βρίσκονται στην κατοχή της Δημοκρατίας, αλλά δεν της ανήκουν.

Εισηγηθήκαμε όπως, για τα ποσά που δεν ανήκουν στη Δημοκρατία, εξεταστεί το ενδεχόμενο συζήτησης του θέματος με τη Δικαστική Υπηρεσία και, αν ενδείκνυται, να ξεκαθαριστεί ότι το σχετικό κόστος θα βαρύνει τους διάδικους.

2. Εισαγωγή

Το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας (ΓΛ) ιδρύθηκε και λειτουργεί με βάση το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ), το οποίο αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας του. Σύμφωνα με το Σύνταγμα, ο Γενικός Λογιστής, ο οποίος προΐσταται του ΓΛ, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικού Λογιστή διευθύνει και επιβλέπει κάθε λογιστική εργασία σχετική με τα χρηματικά διαθέσιμα και το υπόλοιπο ενεργητικό, των οποίων η διαχείριση γίνεται από την ΚΔ ή στο όνομα αυτής και με τις υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν από την ΚΔ ή για λογαριασμό της. Εκτός από το Σύνταγμα, οι αρμοδιότητες του ΓΛ καθορίζονται επίσης από τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014) και τον περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμο (Ν.20(Ι)/2014).

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της ΚΔ, ο Γενικός Λογιστής και ο Βοηθός Γενικού Λογιστή διορίζονται από τον Πρόεδρο της ΚΔ και είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι μέχρι την αφυπηρέτησή τους. Αμφότεροι λογοδοτούν στο Υπουργικό Συμβούλιο, ως την αρμόδια αρχή για αυτούς, με βάση τον περί Δημοσίας Υπηρεσίας Νόμο (Ν.1/1990).

Η κύρια αποστολή του ΓΛ είναι η επίβλεψη της νόμιμης και υπεύθυνης διαχείρισης των χρηματοοικονομικών λειτουργιών του Δημοσίου, υποστηρίζοντας τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και διασφαλίζοντας την αποτελεσματική εφαρμογή της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής, με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον.

Το ΓΛ οργανώνεται στις ακόλουθες Διευθύνσεις:

- ◆ Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης.
- ◆ Λογιστικών και Μισθολογικών Υπηρεσιών.
- ◆ Δημοσίων Συμβάσεων.
- ◆ Πολιτικής και Ανάπτυξης.
- ◆ Εγγυήσεων και Δανείων.
- ◆ Επαλήθευσης και Πιστοποίησης.

Οι κύριες αρμοδιότητες του ΓΛ είναι οι πιο κάτω:

- ◆ Η παροχή ενός σύγχρονου, ολοκληρωμένου και αποτελεσματικού πλαισίου, που να ενισχύσει την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών και λογιστικών συναλλαγών και τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση του δημόσιου τομέα.
- ◆ Η προώθηση της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης στον δημόσιο τομέα.
- ◆ Η διασφάλιση ενός αποτελεσματικού και διαφανούς συστήματος δημοσίων συμβάσεων, πλήρως εναρμονισμένου με το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Επιπρόσθετα, το ΓΛ, με αποφάσεις Υπουργικού Συμβουλίου είναι:

- ◆ Η Αρχή Πιστοποίησης και ως τέτοια έχει την τελική ευθύνη για την πιστοποίηση των δαπανών που συμπεριλαμβάνονται στις Αιτήσεις Πληρωμής και τους Λογαριασμούς που υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη συγχρηματοδότηση των έργων που υλοποιούνται στο πλαίσιο των Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- ◆ Η αρμόδια Αρχή Εξουσιοδότησης Επαληθεύσεων Προγραμμάτων Εδαφικής Συνεργασίας.
- ◆ Η Συντονιστική Υπηρεσία Κατά της Απάτης (AFCOS), με αρμοδιότητα τη συλλογή όλων των παρατυπιών που εντοπίζονται, είτε από το ίδιο το ΓΛ, είτε από οποιοδήποτε άλλο αρμόδιο όργανο και την κοινοποίησή τους στην Υπηρεσία Καταπολέμησης Απάτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (OLAF).
- ◆ Ο Ενδιάμεσος Φορέας Διοικητικών Επαληθεύσεων Δαπανών (ΦΕΔ). Ο ρόλος του ΦΕΔ είναι να πραγματοποιεί διοικητικές επαληθεύσεις δαπανών πριν την υποβολή τους στις Αιτήσεις Πληρωμής που υποβάλλονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.
- ◆ Ο Εθνικός Συντονιστικός Φορέας για τις επαληθεύσεις και ελέγχους για την εφαρμογή του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Επιπλέον, το ΓΛ συνεισφέρει στη δημοσιονομική διαχείριση και τον έλεγχο των συγχρηματοδοτούμενων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, μέσω της ανάπτυξης μεθοδολογιών και εργαλείων απλουστευμένου κόστους.

Οι δαπάνες του ΓΛ χρηματοδοτούνται πλήρως από τον Κρατικό Προϋπολογισμό. Οι συνολικές προϋπολογισθείσες δαπάνες του, για το έτος 2020, ανήλθαν σε €64.307.442 και οι πραγματικές δαπάνες ανήλθαν σε €58.085.770 (ποσοστό υλοποίησης Προϋπολογισμού 90,32%).

3. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία

3.1 Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014).

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της ΚΔ ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατίας ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για το σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν. 20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εσωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και περί του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο (Ν.38(Ι)/2014), ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης (άρθρα 7(1) και 8).

Για τον σκοπό αυτό, η Ελεγκτική Υπηρεσία προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Επίσης, με βάση την περί δημοσίων συμβάσεων νομοθεσία, ο Γενικός Ελεγκτής ή εκπρόσωπός του έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφο των εγγράφων του διαγωνισμού ταυτόχρονα με την προκήρυξή του και να παρακάθεται σε συνεδρίες των αρμόδιων Συμβουλίων Προσφορών και Επιτροπής Αξιολόγησης, ως ανεξάρτητος παρατηρητής και να εκφράζει τις απόψεις του.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.113(Ι)/2002) παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

3.2 Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του ελέγχου ήταν η εξακρίβωση της ορθότητας και της κανονικότητας δείγματος συναλλαγών του ΓΛ, το οποίο επιλέχθηκε με συγκεκριμένη μεθοδολογία, στο πλαίσιο του ελέγχου που αποσκοπούσε στη διατύπωση ελεγκτικής γνώμης επί των οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ.

3.3 Μεθοδολογία

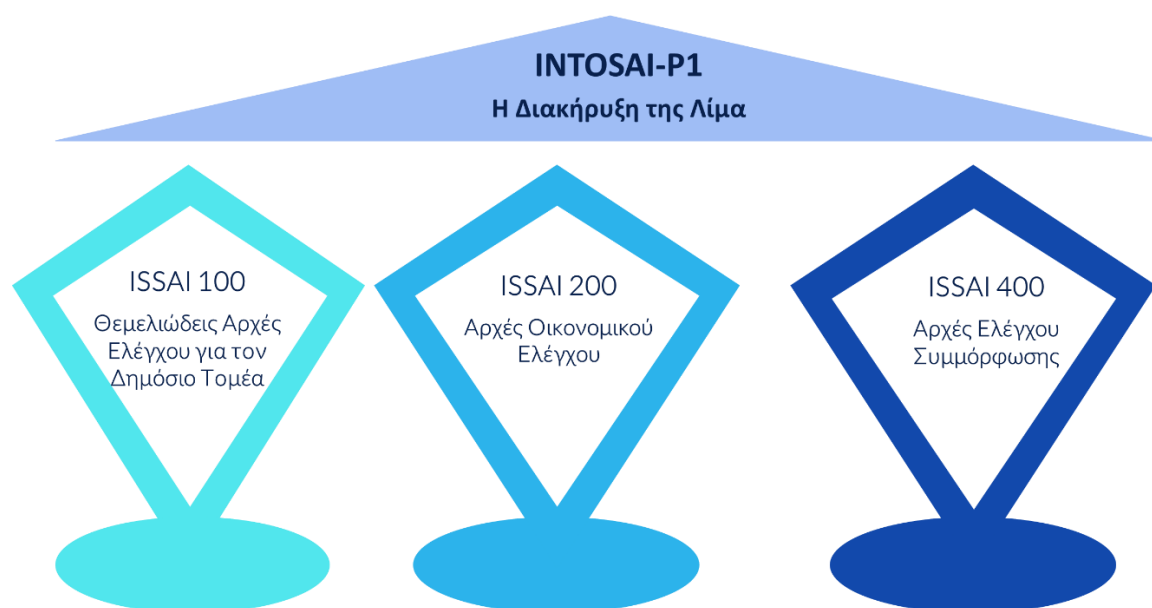
3.3.1 Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(Ι)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

Το θεμελιώδες πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (“The Lima Declaration”). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014).

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Με βάση το Πρότυπο ISSAI 200, ο οικονομικός έλεγχος στοχεύει στη συλλογή επαρκών κατάλληλων τεκμηρίων που να παρέχουν εύλογη διαβεβαίωση στους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων, υπό τη μορφή ελεγκτικής γνώμης ή/και άλλης έκθεσης, ότι οι οικονομικές καταστάσεις παρουσιάζονται δίκαια ή/και σε συμμόρφωση με το εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς και το κανονιστικό πλαίσιο.

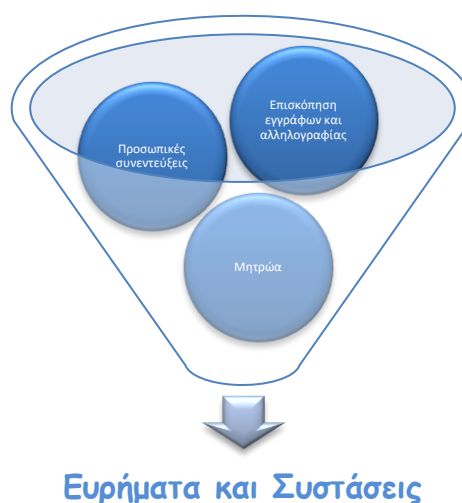
Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

3.3.2 Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από το ΓΛ, σε επισκόπηση εγγράφων, μητρώων και αρχείων αλληλογραφίας, καθώς και στη διενέργεια συνεντεύξεων με το προσωπικό του ΓΛ.

Ο παρών έλεγχος καλύπτει το έτος 2020.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στο Γενικό Λογιστήριο και οι απόψεις του ενσωματώθηκαν, όπου ενδείκνυτο, στην παρούσα Έκθεση.

3.4 Κριτήρια ελέγχου

Για σκοπούς του ελέγχου χρησιμοποιήθηκαν, ως αρχές και κανόνες, τα ακόλουθα:

- Ο περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμος (Ν. 20(I)/2014).
- Ο περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμος (Ν.38(I)/2014).
- Οι Δημοσιονομικές και Λογιστικές Οδηγίες.
- Ο περί Προϋπολογισμού του 2020 Νόμος του 2019 (Ν.89(II)/2019).

Επίσης, ο έλεγχος διεξήχθη στη βάση Κανονιστικών Διοικητικών Πράξεων, Διαταγμάτων, Γνωστοποιήσεων και εγκυκλίων.

4. Σύνοψη αποτελεσμάτων του έτους

4.1 Οικονομικά αποτελέσματα έτους και υλοποίηση Προϋπολογισμού

Αποτελέσματα έτους	€
Έσοδα	453.831.565
Δαπάνες	64.236.923

Κατηγορία Προϋπολογισμού	Τελικός Προϋπολογισμός	Πραγματικά αποτελέσματα	Αδαπάνητα ποσά/ (υπερβάσεις δαπανών) ή υπερβάσεις/(μη επίτευξη Προϋπολογισμού) εσόδων	Ποσοστό αδαπάνητων ποσών/ (υπερβάσεων)
	€	€	€	%
Εισπράξεις από άμεσους φόρους	1.000	2.100	1.100	
Εισπράξεις από έμμεσους φόρους	195.002.000	183.543.725	(11.458.275)	
Πρόσοδοι από τόκους	39.996.530	39.780.342	(216.188)	
Πωλήσεις ακινήτων και εξοπλισμού	3.000	3.332	332	
Χορηγίες Ευρωπαϊκής Ένωσης	10.000	1.111	(8.889)	
Άλλα έσοδα	89.718.020	185.383.939	95.665.919	
Αναλήψεις Δανείων	17.467.390	45.117.016	27.649.626	
ΣΥΝΟΛΟ	342.197.940	453.831.565	111.633.625	
Δαπάνες προσωπικού	25.538.468	22.950.498	2.587.970	10,13
Λειτουργικές δαπάνες	9.571.770	8.545.341	1.026.429	10,72
Μεταβιβάσεις	8.930.430	6.741.146	2.189.284	24,51
Εξυπηρέτηση δημόσιου χρέους	25.579.643	24.919.715	659.928	2,58
Αγορά ακινήτων και εξοπλισμού	1.087.141	1.080.223	6.918	0,64
ΣΥΝΟΛΟ	70.707.452	64.236.923	6.470.529	9,15

4.2 Εισπρακτέα ποσά και υποχρεώσεις

Υπόλοιπο στις 31 Δεκεμβρίου	€
Εισπρακτέα ποσά	44.589.919
Εκκρεμείς υποχρεώσεις	182.845

4.3 Δαπάνες προσωπικού

Μόνιμο προσωπικό

Αριθμός υπαλλήλων στις 31.12.2020	110
	€
Δαπάνες για μισθούς, επιδόματα και εργοδοτικές εισφορές	5.151.185
Εκ των οποίων αμοιβή για υπερωριακή απασχόληση	4.651
Μέσος όρος δαπάνης ανά υπάλληλο	46.829

Έκτακτο προσωπικό

Αριθμός υπαλλήλων στις 31.12.2020	53
	€
Δαπάνες για μισθούς, επιδόματα και εργοδοτικές εισφορές	1.591.595
Εκ των οποίων αμοιβή για υπερωριακή απασχόληση	512
Μέσος όρος δαπάνης ανά υπάλληλο	30.030

Ωρομίσθιο κυβερνητικό προσωπικό

Αριθμός προσωπικού στις 31.12.2020	9
	€
Δαπάνες για μισθούς, επιδόματα και εργοδοτικές εισφορές	254.691
Εκ των οποίων αμοιβή για υπερωριακή απασχόληση	184
Μέσος όρος δαπάνης ανά υπάλληλο	28.299

4.4 Μηχανοκίνητα οχήματα

Αριθμός οχημάτων	2
Συνολικά διανυθέντα χιλιόμετρα για το έτος	3.461
	€
Συνολική κατανάλωση καυσίμων	578

5. Ευρήματα από τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ

5.1 Ελλιπή παραστατικά σε σχέση με εισπράξεις που καταχωρίστηκαν σε λογαριασμούς εσόδων του ΓΛ και μη τεκμηρίωση της ορθότητας των ποσών

Εντοπίστηκαν και πάλι περιπτώσεις εισπράξεων του ΓΛ, στις οποίες δεν επισυνάπτονταν τα απαραίτητα υποστηρικτικά έγγραφα, πέραν της πιστωτικής σημείωσης της Κεντρικής Τράπεζας, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να τεκμηριωθεί η ορθότητα του ποσού που εισπράχτηκε. Επίσης, εντοπίσαμε περιπτώσεις εισπράξεων, στις οποίες επισυνάπτονταν καταστάσεις/υποστηρικτικά έγγραφα, τα οποία δεν έφεραν ένδειξη ελέγχου.

Υπενθυμίσαμε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.38(Ι)/2014), οι ελέγχοντες λειτουργοί έχουν ευθύνη να αναπτύσσουν και εφαρμόζουν κατάλληλες δομές, ώστε να εφαρμόζονται διαδικασίες ελέγχου που να διασφαλίζουν την ορθότητα και άμεση εισπραξη των εσόδων και την πληρωμή των δαπανών.

Σύσταση: Για όλα τα ποσά που πιστώνονται σε Κονδύλια εσόδων να επισυνάπτονται υποστηρικτικά έγγραφα και να τεκμηριώνεται ο έλεγχος της ορθότητας του ποσού που εισπράχτηκε.

Η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι στον Προϋπολογισμό του ΓΛ περιλαμβάνονται άρθρα εσόδων τα οποία δεν αφορούν αποκλειστικά στα λειτουργικά έσοδα του ΓΛ, αλλά αφορούν και σε άλλα Τμήματα, τα οποία για διάφορους λόγους δεν διαθέτουν στους Προϋπολογισμούς τους αντίστοιχα άρθρα. Επιπλέον, στα άρθρα εσόδων του ΓΛ πιστώνονται έσοδα, ο διαχωρισμός των οποίων στα εμπλεκόμενα Τμήματα είναι δύσκολος. Στις περιπτώσεις αυτές, τα ανάλογα υποστηρικτικά έγγραφα βρίσκονται στα αντίστοιχα Υπουργεία/Τμήματα και σε συγκεκριμένες περιπτώσεις διενεργείται δειγματοληπτικός έλεγχος της ορθότητας των ποσών από το ΓΛ.

Επιπλέον, μας πληροφόρησε ότι το θέμα για δημιουργία αντίστοιχων άρθρων στους Προϋπολογισμούς των ανάλογων Τμημάτων συζητήθηκε στο παρελθόν με τη Διεύθυνση Προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών, ωστόσο αυτό δεν επιτεύχθηκε μέχρι σήμερα.

Η Υπηρεσία μας σημειώνει ότι η πιο πάνω αναφορά αφορά αποκλειστικά σε εισπράξεις του ΓΛ και όχι άλλων Τμημάτων.

5.2 Αναγνώριση εσόδου/εξόδου χωρίς να προκύπτει πραγματική ταμειακή εισροή/εκροή

Εντοπίσαμε συναλλαγές, όπου πιστώνεται ή χρεώνεται Κονδύλι εσόδων/εξόδων, χωρίς να προκύπτει πραγματική ταμειακή εισροή/εκροή, πρακτική που δεν συνάδει με τη λογιστική αρχή εισπράξεων και πληρωμών, βάσει της οποίας ετοιμάστηκαν οι οικονομικές καταστάσεις. Ενδεικτικά αναφέρθηκαν τα ακόλουθα:

- α. Χρέωση αντιμισθίας προσωπικού, που εργάζεται για τα ειδικά ταμεία, σε Κονδύλια δαπανών των ειδικών ταμείων, με αναγνώριση ισόποσου εσόδου στο Κονδύλι με την ονομασία «Αντιμισθία προς Ειδικών Ταμείων».
- β. Χρέωση διαγραφών μη εισπράξιμων οφειλών στο Κονδύλι δαπανών «Διαγραφές μη εισπρακτέων ποσών», με πίστωση του εσόδου «Αποπληρωμές κεφαλαίων άλλων δανείων» ή λογαριασμού προκαταβολών, στις περιπτώσεις όπου παρουσιάζεται εισπρακτέο υπόλοιπο.
- γ. Στις 2.1.2020, τέθηκε σε ισχύ ο περί της Μεταβίβασης των Αρμοδιοτήτων και Εξουσιών του Συμβουλίου Δανειστικών Επιτροπών στον Γενικό Λογιστή της Δημοκρατίας Νόμος του 2019 (Ν.150(Ι)/2019), με τον οποίο το Ταμείο Δημοσίων Δανείων διαλύθηκε. Δυνάμει των διατάξεων του πιο πάνω Νόμου, όλα τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού του Ταμείου Δημοσίων Δανείων περιήλθαν στη Δημοκρατία και ποσό ύψους €121,8 εκ. αναγνωρίστηκε στα «Άλλα έσοδα» του Κράτους, με πίστωση του ειδικού ταμείου «Ταμείο Δημοσίων Δανείων».

Σύσταση: Εάν το ΓΛ κρίνει ότι η καταχώριση των συναλλαγών αυτών στα έσοδα/έξοδα δεν μπορεί να αποφευχθεί, θα πρέπει να παρέχει σχετική πληροφόρηση στις οικονομικές καταστάσεις, αφού η αναγνώριση εσόδου/εξόδου, χωρίς να προκύπτει πραγματική ταμειακή εισροή/εκροή, δεν συνάδει με τη βάση ετοιμασίας των οικονομικών καταστάσεων.

Η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι κρίνει την καταχώριση των πιο πάνω συναλλαγών στα έσοδα/έξοδα ως αναπόφευκτη και ότι έχουν ήδη συμπεριλάβει σχετική σημείωση στις οικονομικές καταστάσεις, για το σημαντικότερο ποσό που αφορά στη διάλυση του Ταμείου Δημοσίων Δανείων.

Επισημαίνουμε ότι η εν λόγω σημείωση περιλήφθηκε στις «Πρόσθετες Πληροφορίες», οι οποίες δεν αποτελούν μέρος των οικονομικών καταστάσεων και κατά συνέπεια δεν καλύπτονται από τη γνώμη ελεγκτή που εκδίδει η Υπηρεσία μας.

6. Ευρήματα ελέγχου συμμόρφωσης και συστάσεις

6.1 Προμήθεια της εταιρείας JCC Payments Systems Ltd (JCC)

Σύμφωνα με σχετική Οδηγία του ΓΛ, ημερ. 14.1.2016, η Διεύθυνση Λογιστικών και Δημοσιονομικών Υπηρεσιών ανέλαβε κεντρικά τον περιοδικό δειγματοληπτικό έλεγχο της ορθότητας των τελών προμήθειας, τα οποία χρεώνονται από την JCC. Όπως αναφέρεται στην Οδηγία, ο λόγος που αυτό κατέστη αναγκαίο είναι ότι, τα Τμήματα που εισπράττουν με τη χρήση πιστωτικής/χρεωστικής κάρτας, δεν θα μπορούσαν να προβαίνουν στον έλεγχο αυτό, μετά την αλλαγή στον τρόπο υπολογισμού των τελών προμήθειας, που τέθηκε σε ισχύ από τις 9.12.2015 και γνωστοποιήθηκε με την Εγκύκλιο του ΓΛ αρ. 1748, ημερ. 3.12.2015. Διαπιστώσαμε και πάλι, παρά τη διαβεβαίωση ότι θα δρομολογηίτο σχετικός έλεγχος, ότι το ΓΛ δεν προβαίνει σε οποιονδήποτε έλεγχο για επιβεβαίωση της ορθότητας των πιο πάνω χρεώσεων. Το συνολικό ποσό που χρεώθηκε στον λογαριασμό τελών κατά το 2020 ήταν €5.817.053.

Σύσταση: Το ΓΛ να εφαρμόσει διαδικασία για τη διενέργεια περιοδικών δειγματοληπτικών ελέγχων της ορθότητας των χρεώσεων προμήθειας της JCC, όπως προνοεί η σχετική Οδηγία, είτε από το ΓΛ είτε από τα Τμήματα.

Η Γενική Λογίστρια μάς ενημέρωσε ότι έχουν ήδη δρομολογηθεί δειγματοληπτικοί έλεγχοι, κεντρικά από την αρμόδια διεύθυνση του ΓΛ, στον βαθμό του εφικτού και, δεδομένου ότι πλέον τα Τμήματα είναι σε θέση να υπολογίζουν τα τέλη προμήθειας, θα δοθούν οι ανάλογες οδηγίες για δειγματοληπτικούς ελέγχους της ορθότητας των χρεώσεων.

6.2 Απουσία δικλίδας ασφαλείας κατά την καταχώριση πιστωτικών σημειώσεων της Κεντρικής Τράπεζας

Στο δείγμα εγγραφών που εξετάσαμε, περιλαμβάνονταν ακυρώσεις πιστωτικών σημειώσεων της Κεντρικής Τράπεζας, που είχαν καταχωριστεί πέραν της μιας φοράς, γεγονός που εντοπίστηκε και διορθώθηκε, με τις εν λόγω διορθωτικές εγγραφές, κατά τη διενέργεια συμφιλίωσης του γενικού κυβερνητικού λογαριασμού με την κατάσταση λογαριασμού της Κεντρικής Τράπεζας.

Σύσταση: Το ΓΛ να εφαρμόσει διαδικασία ελέγχου, ώστε να αποκλείεται η καταχώριση πιστωτικών σημειώσεων, πέραν της μιας φοράς.

Η Γενική Λογίστρια μάς ενημέρωσε ότι, το ΓΛ, αντιλαμβανόμενο την αδυναμία του FIMAS να αποτρέπει την καταχώριση της ίδιας πιστωτικής σημείωσης πέραν της μιας φοράς, έχει προβεί σε επιπρόσθετες ενέργειες, πέραν του υφιστάμενου αποτελεσματικού ελέγχου που πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της συμφιλίωσης του γενικού κυβερνητικού λογαριασμού. Συγκεκριμένα, από τον Ιανουάριο του 2021, ο αρμόδιος λειτουργός καταχώρισης των πιστωτικών σημειώσεων διατηρεί ξεχωριστό αρχείο των καταχωρισμένων πιστωτικών σημειώσεων, το οποίο ελέγχει, βάσει του μοναδικού αριθμού της Κεντρικής Τράπεζας, πριν την καταγραφή μιας νέας πιστωτικής σημείωσης και ως εκ τούτου το πιο πάνω φαινόμενο έχει περιοριστεί σημαντικά μέσα στο 2021.

6.3 Μεταφορά στα έσοδα εισπράξεων προηγούμενων ετών ή μη αναγνώριση εσόδων κατά την είσπραξή τους

Εντοπίσαμε και πάλι συναλλαγές, που αφορούν στη μεταφορά εισπράξεων, που πιστώθηκαν σε λογαριασμούς καταθέσεων σε προηγούμενα έτη, στα έσοδα του τρέχοντος έτους, καθώς και περιπτώσεις όπου εισπράξεις πιστώθηκαν σε λογαριασμούς καταθέσεων και δεν παρουσιάζονται σε λογαριασμούς εσόδων του τρέχοντος έτους. Ο λογιστικός χειρισμός των λογαριασμών καταθέσεων, όπως αναφέραμε και σε προηγούμενους ελέγχους μας, δεν συνάδει με τη λογιστική αρχή των εισπράξεων και πληρωμών, αφού έχει ως αποτέλεσμα οι εισπράξεις να μην παρουσιάζονται ως έσοδα στις οικονομικές καταστάσεις του έτους κατά το οποίο εισπράχθηκαν.

Σύσταση: Για την ορθή παρουσίαση των εσόδων του Κράτους, οι εισπράξεις που πιστώθηκαν σε λογαριασμούς καταθέσεων να παρουσιάζονται στις οικονομικές καταστάσεις στην κατηγορία εσόδου που ανήκουν, κατά το έτος της είσπραξης.

Η Γενική Λογίστρια μάς ανέφερε ότι η διαχρονική χρήση των λογαριασμών καταθέσεων γίνεται για σκοπούς διευκόλυνσης των λογιστικών εγγραφών, αφού υπάρχουν περιπτώσεις όπου χρήματα τα οποία εισπράττονται κατά τη διάρκεια του έτους δεν μπορούν, για διάφορους λόγους, να πιστωθούν απευθείας στα Κονδύλια εσόδων. Ως εκ τούτου, η χρήση των πιο πάνω λογαριασμών επιβάλλεται, αφού η αναγνώρισή τους σε συγκεκριμένα Κονδύλια εσόδων είναι ανέφικτη τη δεδομένη χρονική στιγμή. Επίσης, μας ενημέρωσε ότι περιλαμβάνεται σχετική σημείωση στις οικονομικές καταστάσεις, η οποία θα εμπλουτιστεί όσο είναι εφικτό.

Η Υπηρεσία μας σημειώνει ότι δεν αμφισβητεί την αναγκαιότητα τήρησης των πιο πάνω λογαριασμών και ότι η επισήμανσή μας αφορά στον τρόπο παρουσίασής τους στις οικονομικές καταστάσεις.

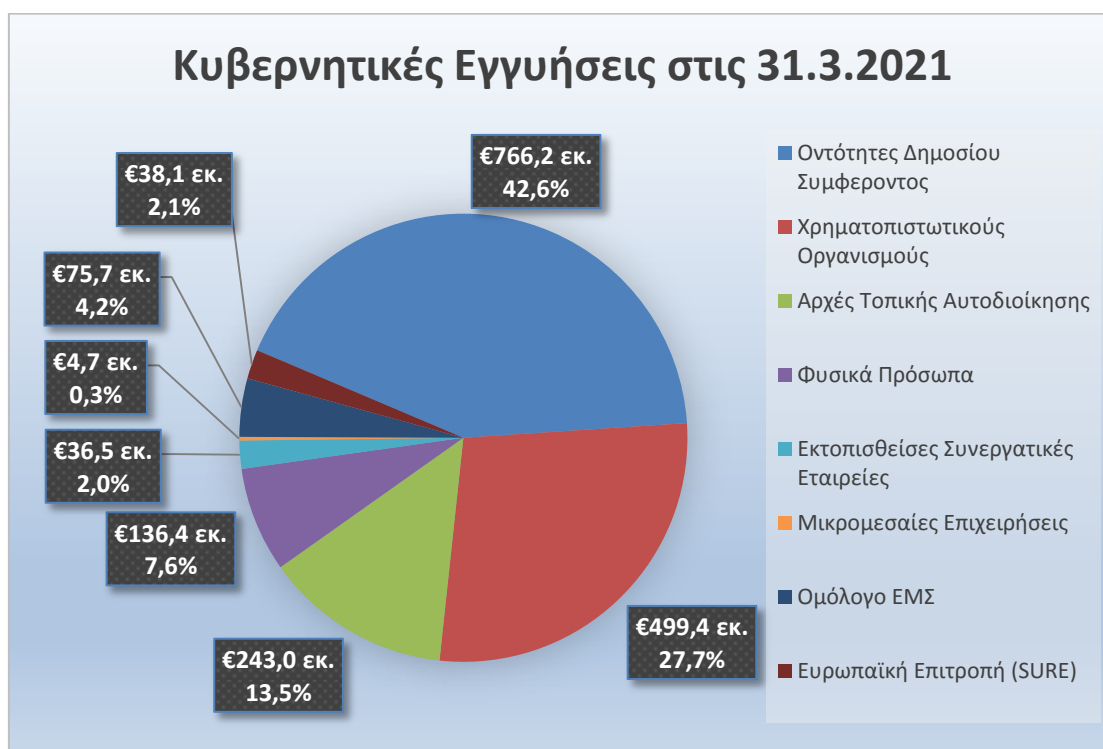
6.4 Κυβερνητικές εγγυήσεις

Το ΓΛ ανέλαβε τη διαχείριση και τον συντονισμό των διαδικασιών των κυβερνητικών εγγυήσεων, με Απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 3.6.2015. Για τον σκοπό αυτό συστάθηκε, στο ΓΛ, Γραφείο Διαχείρισης Κυβερνητικών Εγγυήσεων (ΓΔΚΕ), το οποίο εξέδωσε και δημοσιοποίησε στην ιστοσελίδα του, μετά από έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 2.9.2015, την «Πολιτική Παραχώρησης Νέων Κυβερνητικών Εγγυήσεων». Επίσης, εξέδωσε και δημοσιοποιήθηκε στην ιστοσελίδα του το «Εγχειρίδιο Διαδικασιών Παραχώρησης και Διαχείρισης Κυβερνητικών Εγγυήσεων». Το εν λόγω εγχειρίδιο προβλέπει τις διαδικασίες έγκρισης και έκδοσης νέων εγγυήσεων, τις διαδικασίες παρακολούθησης των εγγυήσεων, την αξιολόγηση πιστωτικών κινδύνων, τον υπολογισμό και την επιβολή τελών εγγυήσεων, τη διαχείριση εγγυήσεων μη εξυπηρετούμενων δανείων και εγγυήσεων που έχουν κληθεί σε πληρωμή, καθώς και τις διαδικασίες ανάκτησης πληρωθέντων ποσών μετά από μετάκληση κυβερνητικών εγγυήσεων.

6.4.1 Υπόλοιπο κυβερνητικών εγγυήσεων

Σύμφωνα με σημείωμα της Γενικής Λογίστριας προς τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, ημερ. 7.7.2021, σχετικά με τους κινδύνους που εμπεριέκλειε το υφιστάμενο χαρτοφυλάκιο των κυβερνητικών εγγυήσεων, υπήρχαν σε ισχύ, στις 31.3.2021, 3.600

κυβερνητικές εγγυήσεις, για συνολικό ποσό ύψους €1,8 δις. Ποσό ύψους €766,2 εκ. (42,6%) αφορούσε σε οντότητες δημοσίου συμφέροντος (εκ των οποίων ποσό €506,3 εκ. αφορούσε σε Συμβούλια Αποχετεύσεων), ποσό ύψους €499,4 εκ. (27,7%) αφορούσε σε χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ποσό ύψους €243 εκ. (13,5%) αφορούσε σε αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, ποσό ύψους €136,4 εκ. (7,6%) αφορούσε σε φυσικά πρόσωπα, ποσό ύψους €36,5 εκ. (2%) αφορούσε σε εκτοπισθείσες συνεργατικές εταιρείες και ποσό ύψους €4,7 εκ. (0,3%) αφορούσε σε μικρομεσαίες εταιρείες. Δύο εγγυητικές, αξίας €156.389, αφορούσαν σε δάνεια Ταμείων Προνοίας και μία εγγυητική, αξίας €75,7 εκ., αφορούσε σε ομόλογο του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (ΕΜΣ) (ΕFSF). Στις 17.6.2020, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε την παραχώρηση κυβερνητικών εγγυήσεων προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ύψους €38,1 εκ., σε σχέση με τον δανεισμό στον οποίο θα προσέφευγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τον μηχανισμό «SURE».

Σύμφωνα με το πιο πάνω σημείωμα, το 93,05% του συνολικού υπολοίπου των δανείων στις 31.3.2021, ήταν εξυπηρετούμενο, ενώ το υπόλοιπο 6,95% (€114,6 εκ.) είχε κατηγοριοποιηθεί, από τους εμπλεκόμενους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, ως μη εξυπηρετούμενο. Το 70,87% των μη εξυπηρετούμενων δανείων, αφορούσε σε δάνεια που παραχωρήθηκαν σε φυσικά πρόσωπα, για τα οποία δεν υπάρχουν ουσιαστικές εξασφαλίσεις. Από σύνολο 1.163 μη εξυπηρετούμενων δανείων, για τα 419, συνολικού υπολοίπου €41,8 εκ. στις 31.3.2021, είχε ήδη κληθεί η κυβερνητική εγγύηση.

Το σημείωμα κατέληγε ότι, ο κίνδυνος αποπληρωμής υφιστάμενων κυβερνητικών εγγυήσεων, για δάνεια για τα οποία είχε κληθεί η κυβερνητική εγγύηση ή τα οποία είχαν τερματιστεί πριν από αρκετό καιρό, είναι μεγάλος.

Η Γενική Λογίστρια μάς ενημέρωσε ότι, παρόλο που ο κίνδυνος για αποπληρωμή υφιστάμενων κρατικών εγγυήσεων, για δάνεια των οποίων είχε κληθεί η εγγύησή τους, ήταν μεγάλος, εντούτοις το ποσοστό αυτό είναι πολύ μικρό (2,54%), σε σύγκριση με το σύνολο των κυβερνητικών εγγυήσεων.

6.4.2 Εξόφληση δανείων με κυβερνητική εγγύηση στη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα (ΣΚΤ) – Ανάκτηση υπερπληρωμής

Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενους ελέγχους μας, η πρώην ΣΚΤ, νυν Συνεργατική Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΣΕΔΙΠΕΣ), με επιστολή της, ημερ. 12.2.2015, απαίτησε από το Κράτος την εξόφληση ποσού ύψους €75,7 εκ. περίπου πλέον τόκους, από 1.1.2015, το οποίο αφορούσε σε καθυστερημένα δάνεια που εξασφαλίστηκαν με κυβερνητική εγγύηση.

Ο Υπουργός Οικονομικών προχώρησε στην υπογραφή συμφωνίας με την ΣΚΤ στις 2.11.2015, βάσει της οποίας δεσμεύτηκε να αποπληρώσει το ποσό των €49,5 εκ. περίπου και η τράπεζα να απελευθερώσει οποιεσδήποτε εξασφαλίσεις είχε ή έχει προς όφελός της εναντίον των χρεωστών. Επιπλέον, στη συμφωνία αναφέρεται ότι η ΣΚΤ θα παρέδιδε στην ΚΔ όλα τα αναγκαία έγγραφα για διεξαγωγή ελέγχου και σε περίπτωση που μετά από έλεγχο προέκυπτε τυχόν διαφορά στο υπόλοιπο της οφειλής, το οποίο θα είχε πληρωθεί, αυτή θα παραπεμπόταν για επίλυση σε τριμελή Επιτροπή, αποτελούμενη από εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομικών, του ΓΛ και της ΣΚΤ.

Το ΓΛ, με σημείωμά του προς τον Υπουργό Οικονομικών, ημερ. 3.11.2015, εξέφρασε την άποψη ότι, πριν την καταβολή οποιουδήποτε ποσού, θα έπρεπε να προηγηθεί ενδελεχής εξέταση της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά.

Η ΚΔ προχώρησε τελικά στις 4.11.2015 στην καταβολή του ποσού των €49,5 εκ. για εξόφληση 45 δανείων, εκτός από ποσό €100, το οποίο θα παρέμενε ως χρεωστικό υπόλοιπο στον λογαριασμό εκάστου από τους χρεώστες, με μηδενικό επιτόκιο, έτσι ώστε να μην διαγραφούν οι λογαριασμοί.

Μετά από έλεγχο που διενήργησε το ΓΔΚΕ, προέκυψε ότι η ΚΔ διενήργησε υπερπληρωμή ύψους €9,1 εκ. στην ΣΚΤ, η οποία αφορούσε σε καταβολή ποσού πέραν του διπλάσιου του αρχικού ποσού δανείου, το οποίο είναι το μέγιστο που μπορεί να διεκδικήσει μια τράπεζα για δάνεια που συνάφθηκαν πριν την 1.1.2001, σύμφωνα με τον περί Τόκου Νόμο (Ν.2/77).

Η θέση της ΣΚΤ, βασιζόμενη σε γνωμάτευση των νομικών της συμβούλων, είναι ότι για τους λόγους που αναφέρονται στη γνωμάτευση, δεν υπάρχει περιορισμός στο διπλάσιο του αρχικού κεφαλαίου και ως εκ τούτου δε τίθεται θέμα επιστροφής οποιουδήποτε ποσού. Το ΓΛ ζήτησε τη γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας για το θέμα. Η Νομική Υπηρεσία, με επιστολή της, ημερ. 12.9.2016, επιβεβαίωσε την ισχύ του περί Τόκου Νόμου για συμφωνίες δανείων που συνάφθηκαν πριν την 1.1.2001 και ότι συνεπώς δεν θα έπρεπε να είχαν επιβαρυνθεί τα δάνεια αυτά με οτιδήποτε πέραν του ότι προνοούσε ο Νόμος που ίσχυε τότε. Επομένως, το μέγιστο ποσό ανάκτησης από τη ΣΚΤ θα έπρεπε να ήταν το διπλάσιο του κεφαλαίου. Στην ίδια επιστολή, η Νομική Υπηρεσία αναφέρει ότι, σε περίπτωση που χρειάζεται, θα προωθηθούν δικαστικά μέτρα για ανάκτηση του ποσού. Όπως πληροφορηθήκαμε από το ΓΛ, το θέμα βρίσκεται ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας.

Σύσταση: Να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες για εξεύρεση λύσης με τη ΣΕΔΙΠΕΣ και σε περίπτωση που αυτό δεν καταστεί δυνατό, να προωθηθούν διαδικασίες για δικαστική διευθέτηση του θέματος, το συντομότερο δυνατόν.

Η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι το ΓΛ αναμένει τη γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας για τυχόν περαιτέρω ενέργειες και ότι η καταβολή των €49,5 εκ., προς την ΣΚΤ, εξουσιοδοτήθηκε από το Υπουργείο Οικονομικών.

6.4.3 Οφειλές τριών Συμβουλιών Αποχετεύσεων προς τη Δημοκρατία

Ανάμεσα στα δάνεια που εξοφλήθηκαν, βάσει της διευθέτησης που περιγράφουμε στην παράγραφο 6.4.2 πιο πάνω, ήταν και τα δάνεια τριών Συμβουλιών Αποχετεύσεων, συνολικού ύψους €2.229.832.

Με βάση το άρθρο 23 του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου (Ν.38(Ι)/2014), «Ο δικαιούχος δανειακής εγγύησης καταβάλλει στη Δημοκρατία το τέλος εγγυήσεων που καθορίζει ο Υπουργός Οικονομικών και επιστρέφει ή πληρώνει στη Δημοκρατία, ανάλογα με την περίπτωση, σύμφωνα με τον τρόπο που θα υποδείξει ο Υπουργός

- α.** όλα τα χρηματικά ποσά που κατέβαλε η Δημοκρατία για την κάλυψη της εγγύησης,
- β.** όλα τα έξοδα που κατέβαλε η Δημοκρατία σε σχέση με την εγγύηση και
- γ.** τόκο επί όλων των χρηματικών ποσών που κατέβαλε η Δημοκρατία για κάλυψη της εγγύησης».

Όπως αναφέρεται σε σημείωμα του ΓΛ προς τον Υπουργό Οικονομικών, το ΓΛ ζήτησε από τα πιο πάνω Συμβούλια Αποχετεύσεων τη διευθέτηση των οφειλών τους, στη βάση της πρόνοιας του άρθρου 23 του Ν.38(Ι)/2014, χωρίς ωστόσο να υπάρξει ανταπόκριση, αφού τα Συμβούλια επικαλέστηκαν οικονομικές δυσκολίες. Το ΓΛ εισηγήθηκε όπως συναφθεί συμφωνία για σταδιακή αποπληρωμή από τα Συμβούλια, χωρίς τόκους, του 10% της οφειλής τους, με απευθείας αποκοπή από την ετήσια κρατική χορηγία τους και το υπόλοιπο 90% της οφειλής να εξοφληθεί με την παραχώρηση, από την Κυβέρνηση, ειδικής χορηγίας προς τα Συμβούλια, με χρέωση Κονδυλίων δαπανών και πίστωση Κονδυλίου εσόδων του Προϋπολογισμού. Με την εισήγηση συμφώνησε ο Υπουργός Οικονομικών και έδωσε οδηγίες στις 4.2.2021, για υπολογισμό πρόσθετων πιστώσεων.

Συναφώς αναφέρουμε ότι προηγήθηκε εισήγηση του ΓΛ προς τον Υπουργό Οικονομικών, ημερ. 27.6.2018, για αποπληρωμή από το Κράτος του 80% των οφειλών των Συμβουλιών Αποχετεύσεων υπό μορφή χορηγίας και όπως το υπόλοιπο 20% καταβληθεί από τα Συμβούλια με μακροχρόνιες συμφωνίες αποπληρωμής, χωρίς τόκο, επί του υπολοίπου της οφειλής. Η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, με επιστολή της προς τη Γενική Λογίστρια την ενημέρωσε ότι η πρόταση αυτή δεν έγινε αποδεκτή από τα Συμβούλια. Τα δύο εκ των τριών Συμβουλιών Αποχετεύσεων εισηγήθηκαν όπως η συνεισφορά του Κράτους ανέρχεται στο 90% και το υπόλοιπο 10% από τα ίδια τα Συμβούλια, ενώ το τρίτο Συμβούλιο Αποχετεύσεων εισηγήθηκε να καταβάλει το 5% του συνολικού ποσού.

Κατά την άποψή μας, η διευθέτηση που αποφασίστηκε αποτελεί έμμεση διαγραφή των οφειλών των Συμβουλίων Αποχετεύσεων, χωρίς την εκ των προτέρων έγκριση της αρμόδιας Επιτροπής Διαγραφών.

Σύσταση: Θα πρέπει να αποφεύγονται πρακτικές έμμεσης διαγραφής οφειλών, παρακάμπτοντας την καθορισμένη διαδικασία.

Η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι η παραχώρηση ειδικών χορηγιών προς Δήμους/ Κοινότητες/Συμβούλια Αποχετεύσεων ή άλλους οργανισμούς, για υποβοήθηση του σκοπού ίδρυσής τους, αποτελεί πολιτική απόφαση. Επιπλέον, μας πληροφόρησε ότι θεωρεί ότι η παραχώρηση ειδικών χορηγιών για αποπληρωμή χρεών ή άλλων οφειλών των οργανισμών αυτών δεν αποτελεί έμμεση διαγραφή χρεών και, ως εκ τούτου, η παραπομπή τέτοιων θεμάτων στην Τεχνική Επιτροπή Διαγραφών δεν ενδείκνυται.

Η Υπηρεσία μας διατηρεί την άποψή της.

6.4.4 Επιβολή τελών εγγυήσεων

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου του 2014 (Ν.38(Ι)/2014), «Ο δικαιούχος δανειακής εγγύησης καταβάλλει στη Δημοκρατία το τέλος εγγυήσεων που καθορίζει ο Υπουργός...» και σύμφωνα με το Εγχειρίδιο Διαδικασιών Παραχώρησης και Διαχείρισης Κυβερνητικών Εγγυήσεων, προτού εκδοθούν οποιαδήποτε τιμολόγια για τέλη παραχώρησης κυβερνητικών εγγυήσεων, το ΓΔΚΕ παραθέτει στον Υπουργό Οικονομικών τη μεθοδολογία/ πολιτική υπολογισμού/καθορισμού των τελών παραχώρησης εγγυήσεων, το ύψος των οποίων εγκρίνεται από τη Γενική Λογίστρια. Το τέλος αυτό θα αναθεωρείται κάθε χρόνο, με βάση τα νέα δεδομένα και τον πιστωτικό κίνδυνο του δανειολήπτη. Όπως πληροφορηθήκαμε, δεν έχει ετοιμαστεί η μεθοδολογία/πολιτική υπολογισμού/καθορισμού των τελών παραχώρησης εγγυήσεων.

Σύσταση: Να ετοιμαστεί η μεθοδολογία/πολιτική υπολογισμού/καθορισμού των τελών παραχώρησης εγγυήσεων.

Η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι ο υπολογισμός τελών εγγυήσεων, για νέες κυβερνητικές εγγυήσεις, καθορίζεται ανάλογα με τις υπάρχουσες συνθήκες της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά. Το ΓΛ εισηγείται τη μεθοδολογία υπολογισμού των τελών εγγυήσεων για κάθε περίπτωση ξεχωριστά προς τον Υπουργό Οικονομικών και η τελική απόφαση λαμβάνεται από τον Υπουργό, σύμφωνα με τις εξουσίες που του παρέχονται από το άρθρο 23 του Ν.38(Ι)/2014.

6.5 Έλεγχος στο Σύστημα Μισθοδοσίας Κρατικών Υπαλλήλων και Αξιωματούχων

Η Υπηρεσία μας διενήργησε έλεγχο του Συστήματος Μισθοδοσίας Κρατικών Υπαλλήλων και αξιωματούχων, με σκοπό να διαπιστώσει κατά πόσο αυτό περιλαμβάνει τις αναγκαίες ασφαλιστικές δικλίδες που να διασφαλίζουν την αξιοπιστία του.

Όπως διαπιστώσαμε, το Σύστημα, το οποίο χρονολογείται από το 1991, δεν παρέχει τη δυνατότητα καταγραφής σε αρχείο (logs) των προσβάσεων και των αλλαγών που διενεργούνται από τους εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους και η καταγραφή των προσβάσεων, για τις

απαιτούμενες και αναγκαίες αλλαγές, γίνεται χειρωνακτικά. Ως εκ τούτου, δεν παράγονται καταστάσεις ελεγκτικού ίχνους για τις αλλαγές που διενεργούνται. Η απουσία της πιο πάνω ασφαλιστικής δικλίδας ενέχει τον κίνδυνο καταχώρισης μη εξουσιοδοτημένων αλλαγών στο σύστημα, χωρίς να καθίσταται δυνατή η ταυτοποίησή τους με συγκεκριμένο χρήστη.

Η Γενική Λογίστρια μάς ενημέρωσε ότι έχει ήδη δρομολογηθεί η αντικατάσταση του Συστήματος με την εφαρμογή του νέου Συστήματος Διαχείρισης Επιχειρησιακών Πόρων (E.R.P.)

6.6 Μη εφαρμογή των νομοθεσιών για τις μνημονιακές αποκοπές στις απολαβές των Επαρχιακών Δικαστών που διορίστηκαν στη Δικαστική Υπηρεσία μετά την ψήφισή τους

Με Απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, ημερ. 14.6.2013, οι μνημονιακές αποκοπές στις απολαβές των μελών της Δικαστικής Υπηρεσίας κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές, αφού σύμφωνα με το άρθρο 158.3 του Συντάγματος, η αντιμισθία και οι λοιποί όροι υπηρεσίας οποιουδήποτε Δικαστού δεν δύνανται να μεταβληθούν δυσμενώς μετά τον διορισμό του. Επιπρόσθετα, μετά από προσωπικές προσφυγές των Δικαστών, το Ανώτατο Δικαστήριο έκδωσε Αποφάσεις, με τις οποίες διέταξε το ΓΛ να παραχωρήσει ετήσιες προσαυξήσεις στους Επαρχιακούς Δικαστές. Στη βάση της πιο πάνω Απόφασης, η Υπηρεσία μας, με επιστολή της, ημερ. 21.5.2020, ενημέρωσε το ΓΛ ότι, στο πλαίσιο του ελέγχου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, έθιξε επανειλημμένα το θέμα της μη εφαρμογής των σχετικών νομοθεσιών στις απολαβές των Δικαστών που διορίστηκαν στη Δικαστική Υπηρεσία, μετά τις ημερομηνίες ισχύος των εν λόγω νομοθεσιών, εκφράζοντας την άποψη ότι στους Δικαστές αυτούς θα έπρεπε να εφαρμοστούν τα όσα προβλέπονται από τους σχετικούς Νόμους. Επιπλέον, η Υπηρεσία μας ανέφερε στην ίδια επιστολή ότι, σύμφωνα με γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας προς το ΓΛ, ημερ. 28.9.2016, η πιο πάνω Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου δεν ισχύει για νέους διορισμούς, για αυτό θα έπρεπε στην προσφορά διορισμού τους να περιληφθούν οι Νόμοι περί παγοποίησης των προσαυξήσεων και του τιμαριθμικού επιδόματος και οι μνημονιακές αποκοπές και όχι μόνο η εθελοντική εισφορά του 20%, η οποία είχε γίνει αποδεκτή από όλους τους Δικαστές, αλλά τερματίστηκε από την 1.1.2017.

Στη σχετική απάντησή του, ημερ. 19.6.2020, το ΓΛ ανέφερε ότι αρμόδιο όργανο για να απαντήσει στα θέματα που θίγαμε δεν ήταν το ΓΛ και ότι ανέμενε την τοποθέτηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Με νέα επιστολή μας προς το ΓΛ, ημερ. 30.9.2021, επισημάναμε ότι, παρά τη γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας επί του θέματος, αλλά και τις επανειλημμένες υποδείξεις της Υπηρεσίας μας, το ΓΛ συνέχισε, κατά την ετοιμασία του μισθολογίου, να μην προβαίνει στις νενομισμένες αποκοπές από τις απολαβές των νεοπροσληφθέντων Δικαστών. Αναφέραμε, επίσης, ότι η απόφαση του ΓΛ να μην εφαρμόζει τις διατάξεις των σχετικών Νόμων, στους Δικαστές που διορίστηκαν μετά τις ημερομηνίες ισχύος τους, ερχόταν σε αντίθεση με το τι εφαρμοζόταν για όλους τους υπόλοιπους δημόσιους υπαλλήλους, για τους οποίους η εφαρμογή των σχετικών νομοθεσιών ήταν άμεση, εν αναμονή της εκδίκασης των σχετικών προσφυγών στο Διοικητικό Δικαστήριο και της έκβασης της σχετικής έφεσης στο Ανώτατο Δικαστήριο. Αναφέραμε δε σχετικά ότι, στην περίπτωση των Δικαστών, το ΓΛ ενήργησε διαφορετικά, παραβλέποντας την αρχή ότι οι Νόμοι εφαρμόζονται για όλους και όσοι θεωρούν ότι βλάπτονται, προσφεύγουν στο Δικαστήριο. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα την απώλεια χρημάτων για το δημόσιο.

Επιπρόσθετα, πληροφορήσαμε το ΓΛ ότι το πιο πάνω θέμα ηγέρθηκε εκ νέου σε επιστολή μας προς το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο, με επιστολή του, ημερ. 30.6.2021, μας ενημέρωσε ότι υιοθέτησε τη συμπερίληψη των σχετικών προνοιών της νομοθεσίας στις επιστολής αποδοχής διορισμού Δικαστών, ως η γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, ημερ. 28.9.2016. Αυτό εφαρμόστηκε στην πράξη, σε σχέση με τις επιστολής αποδοχής διορισμού των Δικαστών που προσλήφθηκαν μετά την υιοθέτηση της συμπερίληψης των εν λόγω προνοιών και έχουν διενεργηθεί οι προνοούμενες από τη νομοθεσία μειώσεις στις απολαβές τους.

Στη βάση των πιο πάνω, ζητήσαμε από το ΓΛ όπως υπολογίσει το συνολικό ποσό που έχει απωλέσει το δημόσιο από τη μη έγκαιρη εφαρμογή των υπό αναφορά νομοθεσιών, σε σχέση με τους νεοδιορισθέντες Δικαστές και ενημερώσει την Υπηρεσία μας.

Το Γενικό Λογιστήριο, σε απάντησή του, ημερ. 12.10.2021, μας ανέφερε ότι το Ανώτερο Δικαστικό Συμβούλιο αποφάσισε να υιοθετήσει στους διορισμούς Δικαστών από 1.9.2021, τη συμπερίληψη των σχετικών προνοιών της νομοθεσίας, ως η Γνωμάτευση της Νομικής Υπηρεσίας, ημερ. 28.9.2016, στις επιστολές αποδοχής διορισμού Δικαστών και έκτοτε εφαρμόζεται. Επίσης, θεωρεί ότι το συγκεκριμένο θέμα έχει τύχει σωστού χειρισμού και με τη δέουσα επιμέλεια από το ΓΛ, με σκοπό την εύρυθμη και σύννομη λειτουργία του κράτους δικαίου. Καταληκτικά, θεωρεί ότι το θέμα που τίγεται, άπτεται της Δικαστικής Εξουσίας, καθώς και της λειτουργίας των θεσμών και ζήτησε γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας επί του θέματος, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση του κράτους δικαίου.

Η Υπηρεσία μας, σε ανταπάντησή της προς το ΓΛ, ημερ. 18.10.2021, επεσήμανε ότι αρμόδιο για την εφαρμογή των νομοθεσιών, που αφορούν στις απολαβές του δημοσίου, είναι το ΓΛ και όχι το Ανώτατο Δικαστήριο, εξ ου και το ΓΛ προέβηκε άμεσα στην εφαρμογή των σχετικών Νόμων για όλη τη Δημόσια Υπηρεσία, περιλαμβανομένων των Δικαστών. Στη συνέχεια εκδόθηκε η προαναφερόμενη Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, ημερ. 14.6.2013, σύμφωνα με την οποία οι αποκοπές στις απολαβές των μελών της Δικαστικής Υπηρεσίας κρίθηκαν ως αντισυνταγματικές, ωστόσο, σύμφωνα με τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, που το ΓΛ ζήτησε, δεν καλύπτει τους νεοεισερχόμενους Δικαστές. Παρά τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα και πάλι το ΓΛ δεν προέβηκε στην εφαρμογή των εν λόγω Νόμων, με αποτέλεσμα το Κράτος να απωλέσει χρήματα. Σημειώσαμε ακόμα ότι, ως γνωστό, κάθε Νόμος τεκμαίρεται ότι είναι συνταγματικός και θα πρέπει να τυγχάνει εφαρμογής, μέχρις ότου αυτός που το αμφισβητεί αποδείξει ενώπιον Δικαστηρίου το αντίθετο και μάλιστα στο επίπεδο πέραν πάσης λογικής αμφιβολίας.

Το ΓΛ μάς πληροφόρησε ότι διατηρεί την άποψή του και θα αναμένει τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα.

6.7 Διαδικασία Διεκπεραίωσης Πληρωμών μέσω του Μηχανογραφικού Συστήματος FIMAS

Η Υπηρεσία μας, με επιστολή της προς το ΓΛ για το πιο πάνω θέμα, ημερ. 24.2.2020, αναφέρθηκε στις διαδικασίες ελέγχου επί του τιμολογίου/παραστατικού από τον Αρμόδιο Χρήστη Εγγραφής πληρωμής του Λογιστηρίου του Υπουργείου/Τμήματος/Ανεξάρτητης Υπηρεσίας, πριν από την καταχώρισή του στο FIMAS, καθώς και από τον Χρήστη Οριστικοποίησης πριν την οριστικοποίηση της

πληρωμής. Συγκεκριμένα, αναφερθήκαμε στην εγκύκλιο του ΓΛ με αρ. 1730 και ημερ. 20.8.2014, με την οποία καθορίζεται ο έλεγχος που θα πρέπει να διενεργεί ο Αρμόδιος Χρήστης Εγγραφής με την παραλαβή του τιμολογίου/παραστατικού πληρωμής από το Λογιστήριο, ο οποίος αφορά στην ορθότητα και νομιμότητα της πληρωμής. Με βάση την ίδια εγκύκλιο, μετά τον έλεγχο, η δαπάνη καταχωρίζεται στο FIMAS και τυπώνεται το «Δελτίο Πληρωμής-Πρόχειρο», το οποίο υπογράφει ο Χρήστης Εγγραφής. Στην ίδια Εγκύκλιο καθορίζεται και ο λογιστικός έλεγχος που θα πρέπει να διενεργεί ο Χρήστης Οριστικοποίησης, ο οποίος υπογράφει στο οριστικοποιημένο δελτίο πληρωμής. Σημειώσαμε ότι, ο λογιστικός έλεγχος περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων και ικανοποίηση του Χρήστη Οριστικοποίησης, ότι ο Χρήστης Εγγραφής έχει εκτελέσει κατά τρόπο ικανοποιητικό τις υποχρεώσεις του.

Κατόπιν επανεξέτασης των διαδικασιών διεκπεραίωσης των πληρωμών από το ΓΛ, αποφασίστηκε ότι δεν απαιτείται η υπογραφή του Χρήστη Εγγραφής στο «Δελτίο Πληρωμής-Πρόχειρο», ούτε η υπογραφή του Χρήστη Οριστικοποίησης για τον λογιστικό έλεγχο και οριστικοποίηση της πληρωμής. Η απόφαση του ΓΛ για κατάργηση των πιο πάνω αναφερόμενων υπογραφών, κοινοποιήθηκε με την εγκύκλιό του με αρ. 1754 και ημερ. 2.3.2016.

Η Υπηρεσία μας εξέφρασε την άποψη ότι, λόγω της απουσίας υπογραφής στα προαναφερθέντα έντυπα από τον Χρήστη Εγγραφής και τον Χρήστη Οριστικοποίησης, δεν μπορεί να τεκμηριωθεί η διενέργεια των απαιτούμενων από την εγκύκλιο ελέγχων και συνεπώς δημιουργείται η ανάγκη, από ελεγκτικής πλευράς, για επαναδιενέργεια των ελέγχων αυτών, για σκοπούς επιβεβαίωσης της ορθότητας και νομιμότητας των πληρωμών. Επιπρόσθετα, δεν τεκμηριώνεται η συνεννόηση του Ελέγχοντα Λειτουργού ή κατάλληλα εξουσιοδοτημένου εκπροσώπου του με το Λογιστήριο, για επιβεβαίωση της ύπαρξης διαθέσιμων πιστώσεων και της τήρησης της διαδικασίας για δέσμευση των πιστώσεων από τον Λειτουργό Ελέγχου Δεσμεύσεων, όπου ισχύει, προτού το Υπουργείο/Τμήμα/Ανεξάρτητη Υπηρεσία αποφασίσει να προχωρήσει στην εκτέλεση ενός έργου ή στην προμήθεια μιας υπηρεσίας/αγαθού, όπως αναφέρεται στην εγκύκλιο με αρ. 1730, αφού δεν έχει καθοριστεί από το ΓΛ ο τρόπος τεκμηρίωσης των ενεργειών αυτών.

Σύσταση: Για σκοπούς ενδυνάμωσης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου, το ΓΛ να επανεξετάσει το θέμα, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η τεκμηρίωση της διενέργειας των πιο πάνω ελέγχων.

Η Γενική Λογίστρια σε απάντησή της, ημερ. 28.4.2020, μας πληροφόρησε ότι η προώθηση της καταχώρισης για οριστικοποίηση, από τον Χρήστη Εγγραφής, συνεπάγεται ότι διενήργησε όλους τους απαιτούμενους, από την εγκύκλιο αρ. 1730, ελέγχους και ότι με τον ίδιο τρόπο πρέπει να ερμηνεύεται και η οριστικοποίηση της πληρωμής από τον Χρήστη Οριστικοποίησης.

Μας πληροφόρησε, επίσης, ότι ο μοναδικός κωδικός που κατέχουν οι χρήστες στο FIMAS, ο οποίος παρουσιάζεται τόσο στο «Δελτίο Πληρωμής-Πρόχειρο», όσο και στο οριστικοποιημένο δελτίο πληρωμής, θα πρέπει να θεωρείται ότι υπέχει τις θέσεις της χειρόγραφης υπογραφής και κατά συνέπεια η χειρόγραφη υπογραφή καθίσταται αχρείαστη. Όσον αφορά στην επιβεβαίωση της ύπαρξης διαθέσιμων πιστώσεων και της τήρησης της διαδικασίας για δέσμευση των πιστώσεων από τον Λειτουργό Ελέγχου Δεσμεύσεων, όπου ισχύει, μας πληροφόρησε για το δεύτερο μόνο, ότι θεωρεί

ότι από τη στιγμή που οι δεσμεύσεις καταχωρούνται στο Μητρώο Δεσμεύσεων, παρέχεται η απαραίτητη τεκμηρίωση.

Εν κατακλείδι, τόνισε ότι ενόψει της μετάβασης στο νέο σύστημα E.R.P., οι διαδικασίες/εγκύκλιοι θα αναθεωρηθούν ανάλογα, αφού σε μεγάλο βαθμό θα αντικαταστήσει τους παραδοσιακούς χειρόγραφους τρόπους διενέργειας αλλά και τεκμηρίωσης ελέγχων με ηλεκτρονικούς τρόπους.

Η Υπηρεσία μας θεωρεί ότι ο όποιος έλεγχος ασκείται πρέπει να τεκμηριώνεται και για σκοπούς ελέγχου, αλλά και για σκοπούς ανάληψης ευθυνών.

6.8 Επιβολή αρνητικού επιτοκίου από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου (ΚΤΚ)

Στο πλαίσιο του ελέγχου των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων της ΚΔ, για το έτος που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2019, περιλήφθηκε στο τυχαίο δείγμα που επιλέχθηκε για έλεγχο, εγγραφή της Δικαστικής Υπηρεσίας, που αφορά σε χρέωση αρνητικού επιτοκίου από την ΚΤΚ, ύψους €960.773.

Από διερεύνηση του θέματος, διαπιστώσαμε ότι, η εν λόγω εγγραφή αφορά σε μέρος χρέωσης διορθωτικού δελτίου, συνολικού ποσού ύψους €2.421.615, σε σχέση με αρνητικό επιτόκιο που χρεώθηκε από την ΚΤΚ, για δύο υποθέσεις, μια του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λεμεσού και μια του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας. Και στις δύο περιπτώσεις τα Δικαστήρια, στο πλαίσιο εκδίκασης αστικών αγωγών μεταξύ νομικών προσώπων, διέταξαν τη μεταφορά ποσών, ύψους \$251.000.000 και \$133.800.000, αντίστοιχα, σε λογαριασμό στο όνομα του Πρωτοκολλητή, ως εγγύηση, στην ΚΤΚ, μέχρι την ολοκλήρωση της δικαστικής διαδικασίας και/ή την έκδοση νεότερης διαταγής του Δικαστηρίου.

Τα χρήματα αυτά, τα οποία δεν ανήκουν στη Δημοκρατία, κατατέθηκαν στο όνομα του Πρωτοκολλητή, ως καταπιστευματοδόχου, στη βάση απόφασης του Δικαστηρίου, στην ΚΤΚ. Επί των ποσών αυτών, η ΚΤΚ επέβαλε στο τέλος του 2019 αρνητικό επιτόκιο συνολικού ύψους €2.421.615.

Ως αποτέλεσμα, η Δημοκρατία επρόκειτο να υποστεί ένα πολύ σημαντικό κόστος, σε σχέση με καταθέσεις που στην ουσία δεν της ανήκουν.

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, ζητήσαμε ενημέρωση από το Υπουργείο Οικονομικών και το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, για το σύνολο των τόκων που έχουν επιβληθεί, στη βάση αρνητικού επιτοκίου, στη Δημοκρατία, είτε από την ΚΤΚ, είτε από εμπορικές τράπεζες και για τα ποσά στα οποία έχει επιβληθεί αρνητικό επιτόκιο και αφορούν σε χρηματικά διαθέσιμα της Δημοκρατίας, καθώς και σε αντίστοιχα ποσά καταθέσεων/εγγυήσεων, που ναι μεν βρίσκονται στην κατοχή της Δημοκρατίας, αλλά δεν της ανήκουν, ούτε μπορεί να τα χρησιμοποιήσει. Επίσης, ζητήσαμε ενημέρωση για ποσά τόκων που έχουν επιβληθεί, στη βάση αρνητικού επιτοκίου, σε άλλες οντότητες Γενικής Κυβέρνησης, όπως Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Ταμεία κ.λπ.

Το Υπουργείο Οικονομικών μάς πληροφόρησε ότι, τα αρνητικά επιτόκια είναι απόρροια των βασικών καταθετικών επιτοκίων, όπως ορίζονται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα.

Η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι το σύνολο των τόκων που έχουν επιβληθεί για τα έτη 2018 και 2019, στη βάση αρνητικού επιτοκίου, στους λογαριασμούς της Δημοκρατίας στην ΚΤΚ (λογαριασμός σε ευρώ και λογαριασμός σε δολάρια), ανήλθε σε €5.060.087 και €8.652.044, αντίστοιχα, εκ των οποίων €1.398.727 για το 2018 και €1.022.888 για το 2019, αφορούν σε

καταθέσεις από δικαστικές αποφάσεις και δεν ανήκουν στη Δημοκρατία. Αναφορικά με άλλες οντότητες, μας πληροφόρησε ότι δεν είχε στοιχεία.

Συστάσεις:

- ♦ Για ποσά που προκύπτουν από εγγυήσεις που επιβάλλονται στο πλαίσιο δικαστικών αποφάσεων, να εξεταστεί το ενδεχόμενο συζήτησης του θέματος μεταξύ του Γενικού Λογιστηρίου και της Δικαστικής Υπηρεσίας και, αν ενδείκνυται, να ξεκαθαριστεί ότι το σχετικό κόστος θα βαρύνει τους διάδικους.
- ♦ Για τις τραπεζικές καταθέσεις Ταμείων Πρόνοιας ή τα πλεονάσματα άλλων οντοτήτων Γενικής Κυβέρνησης που δεν αναγκαιούν στο άμεσο μέλλον, να εξεταστεί το ενδεχόμενο παρότρυνσης των Ταμείων Πρόνοιας ή άλλων οντοτήτων της Γενικής Κυβέρνησης, για επένδυση των πλεονασμάτων αυτών σε Κρατικά Χρεόγραφα, ώστε οι εν λόγω χρεώσεις, που ενδέχεται να καταλήξουν στο Κράτος, να αποφεύγονται.

Αναφορικά με τα ποσά που προκύπτουν από εγγυήσεις που επιβάλλονται στο πλαίσιο δικαστικών αποφάσεων, η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησε ότι απέστειλε σχετική επιστολή στον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, στις 15.12.2016, μετά από ενημέρωση που έλαβε από την ΚΤΚ για επιβολή αρνητικού επιτοκίου στην κατάθεση ύψους \$133,8 εκ., που αναφέρουμε πιο πάνω, ζητώντας του όπως προχωρήσει με τις απαραίτητες ενέργειες, έτσι ώστε να διαφοροποιηθεί το λεκτικό του διατάγματος, με απώτερο σκοπό οι οποιεσδήποτε χρεώσεις υπό μορφή αρνητικών επιτοκίων ή/και διαχειριστικών εξόδων επιβληθούν, να βαρύνουν τον δικαιούχο και όχι τη Δημοκρατία. Επιπλέον, μας πληροφόρησε ότι έκτοτε ανταλλάχθηκαν επιστολές, μεταξύ των νομικών συμβούλων των εναγόντων και του Γενικού Εισαγγελέα, για το θέμα της τροποποίησης του εκδοθέντος προσωρινού διατάγματος, με σκοπό τη διασφάλιση των συμφερόντων της Δημοκρατίας, χωρίς οριστική κατάληξη και ότι παρά τις υπενθυμίσεις της, στις 30.6.2017 και 11.1.2018, δεν έλαβε οποιαδήποτε απάντηση.

Επισημαίνουμε ότι, μετά την πιο πάνω σύσταση της Υπηρεσίας μας, το Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας, με το διάταγμά του, ημερ. 16.12.2020, για επιστροφή του ποσού της εγγύησης, διέταξε όπως, σε περίπτωση που προκύψουν οποιαδήποτε έξοδα και/ή χρεωστικοί τόκοι, συνέπεια επιβολής αρνητικού επιτοκίου, ο Πρωτοκολλητής και/ή Κυπριακή Δημοκρατία θα μεταφέρουν στον εκάστοτε τραπεζικό λογαριασμό, προς όφελος του διάδικου, το εναπομείναν ποσό που κρατείται για σκοπούς της αγωγής.

Όσον αφορά στις τραπεζικές καταθέσεις Ταμείων Πρόνοιας ή τα πλεονάσματα άλλων οντοτήτων Γενικής Κυβέρνησης, το Υπουργείο Οικονομικών και η Γενική Λογίστρια μάς πληροφόρησαν ότι οι επενδυτικές αποφάσεις βαρύνουν αποκλειστικά τα αρμόδια όργανα που είναι η εκάστοτε Διαχειριστική Επιτροπή για τα Ταμεία Πρόνοιας και το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο για τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, τα οποία έχουν ευθύνη για συμμόρφωση με τους σχετικούς Νόμους και Οδηγίες.

7. Γενικά συμπεράσματα

Με βάση τα επιμέρους ευρήματα του οικονομικού ελέγχου, καθώς και του ελέγχου συμμόρφωσης, διαπιστώσαμε ότι δεν εφαρμοζόταν, σε όλες τις περιπτώσεις, η νομοθεσία και οι οδηγίες/εγκύκλιοι που εκδόθηκαν από το ΓΛ, αναφορικά με εισπράξεις και πληρωμές.

8 Γενικές συστάσεις

Πιστή εφαρμογή των νομοθεσιών, γνωματεύσεων και οδηγιών/εγκυκλίων που εκδίδει το ΓΛ, ώστε να επιτυγχάνεται η χρηστή χρηματοοικονομική διαχείριση των δημόσιων πόρων, η διασφάλιση των συμφερόντων του Κράτους και η τήρηση της αρχής της ισότητας.